

КУРС: ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГІРСЬКИХ РЕГІОНІВ

Лекція 3. Альпійська конвенція як перший документ реалізації гірської екосистемної природоохоронної парадигми

Гори як об'єкт особливого значення

Особливістю гірських регіонів є той факт, що гори на сьогодні залишаються чи не **єдиним осередком достатньо малофрагментованих природних територій**. Це зумовлено меншою доступністю їх для людини порівняно з іншими територіями. Зазначена особливість гірських екосистем зумовлює, в свою чергу, ще одну їх особливість – **зосередження тут багатьох зникаючих видів рослин і тварин**. Адже гори слугують тими «острівцями», де види знаходять захист від посиленого антропогенного пресу.

Ось чому забезпечення розвитку гірського регіону, який поєднаний із одночасним його збереженням, є вкрай важливим завданням.

Гори як об'єкт особливого значення

- **Забезпечення розвитку гірського регіону, передусім, збереження унікальності гір може бути гарантована лише шляхом укладання міжнародних договорів (конвенцій) між усіма державами такого регіону, оскільки реалізація будь-яких видів діяльності (проектів) в одній гірській країні буде безпосередньо впливати на екологічну ситуацію в інших.**

Що таке договір, конвенція та протокол?

- 🌐 **Договір** - міжнародна угода між двома сторонами, членами або навіть країнами (приклад - Глобальний план дій з боротьби з торгівлею людьми).
- 🌐 **Конвенція** - це те, що відбувається до укладення договору. Конвенція також може означати договір між низкою країн (приклад – Женевська конвенція).
- 🌐 **Протокол** - документ, який є юридично обов'язковим, що дозволяє вносити зміни та доповнення в основний договір (приклад – Кіотський протокол).

Чому Альпійська конвенція була першою?

- 🌍 Взірцем практичної реалізації екосистемної природоохоронної парадигми на прикладі гірського регіону може слугувати **Альпійська Конвенція**, яка вступила в силу в березні 1995 року. Над розробкою тексту Конвенції роботи розпочалися ще в 1988 р., тобто за три роки до Конференції зі сталого розвитку в Ріо-де-Жанейро, де питання розвитку гірських територій було розглянуто як окреме, що відображено в главі 13 «Порядку денного на XXI ст.». Хоча історія Альпійської Конвенції розпочалася на початку 50-х років XX ст.

Історія Альпійської конвенції

- 🕒 **1952 р.** Створення Міжнародної комісії із захисту Альп (CIPRA), яка ініціювала заклик до укладення загальноальпійського договору для захисту Альп. Створення міжнародної комісії охорони Альп
- 🕒 **1988 р.** Після просування та лобювання зусиль CIPRA, в Європейському парламенті приймається одностайна пленарна резолюція про розробку «**Конвенції про захист альпійського регіону**».
- 🕒 **9-11 жовтня 1989 р.** Перша альпійська конференція проходить у Берхтесгадені (Німеччина). Міністри навколишнього середовища прийняли резолюцію з 89 пунктів, в якій викладено конкретне зобов'язання сформулювати обов'язковий міжнародний договір між **вісьмома** альпійськими країнами та Європейським економічним співтовариством (ЄЕС).

Історія Альпійської конвенції

- 📅 **7 листопада 1991 р.** Альпійська конвенція завершена та підписана в Зальцбурзі (Австрія, Франція, Німеччина, Італія, Ліхтенштейн, Швейцарія).
- 📅 **1993 р.** Словенія підписує Конвенцію, ставши **сьомою** Договірною Стороною.
- 📅 **1994 р.** Монако стає **восьмою** Договірною Стороною після підписання окремого додаткового Протоколу.
- 📅 **1995 р.** Альпійська конвенція набуває чинності.

Альпійська конвенція

- 🚗 У преамбулі Альпійської конвенції зазначається, що *Альпи є однією з найбільших незайманих неперервних природних територій Європи і тому залишаються основним природним середовищем та останнім притулком для багатьох зникаючих видів рослин і тварин.*
- 🚗 Отже, уже вступна частина Конвенції *націлює на охорону середовища проживання усього комплексу видів рослин і тварин, при цьому підкреслюється **неперервність та незайманість території їх проживання.***

Альпійська конвенція

У п.1 ст.2 Альпійської конвенції визначені **три основоположних принципи**, які повинні бути покладені в основу комплексної політики щодо збереження і захисту Альп:

- профілактика,
- оплата забруднювачем ("забруднювач платить")
- співробітництво.

Альпійська конвенція

- 🕒 Дуже важливо, що на першій позиції принципів **АК** знаходиться саме **профілактика**, тобто недопущення подальших негативних впливів людини на гірську екосистему, а не боротьба з їх наслідками.
- 🕒 На другій позиції серед принципів комплексної політики збереження Альп - **плата за забруднення**. Безумовно, високі штрафи за забруднення довкілля - це механізм, який, на відміну від України, вже давно став традиційним у Європі.
- 🕒 Нарешті, **транскордонне співробітництво** - принцип, який згідно конвенції повинен бути посилений і розширений як з точки зору території, так і кількості охоплюваних об'єктів. Зазначені політичні принципи реалізуються через впровадження низки екологічних заходів.

Імплементация Альпійської конвенції

1994 - 2000 рр.

Подальші конкретні зобов'язання **АК** викладені у восьми тематичних Протоколах.

20 грудня 1994 р.: Просторове планування та сталий розвиток, гірське землеробство, охорона природи та збереження ландшафту

27 лютого 1996: Гірські ліси

16 жовтня 1998: Туризм, енергетика, охорона ґрунтів

31 жовтня 2000 р.: Транспорт

Імплементация Альпійської конвенції

- 📅 **2002 р.** Набрання чинності усіма 8 тематичними Протоколами.
- 📅 **2003 р.** Створення Постійного секретаріату в Інсбруку (Австрія) з філіалом у Больцано (Італія).
- 📅 **2006 р.** ІХ Альпійська конференція: Декларація про населення і культуру та Декларація про зміну клімату
- 📅 **2016 р.** XIV Альпійська конференція: Декларація про сприяння сталій економіці в Альпах
- 📅 **2019 р.** XV Альпійська конференція: Декларація Інсбрука: кліматично нейтральні та стійкі до клімату Альпи 2050

Історія Альпійської конвенції

- **2020 р.** XVI Альпійська конференція: Декларація про інтегроване та стале управління водними ресурсами в Альпах і Декларація про охорону гірського біорізноманіття та його сприяння на міжнародному рівні
- **2022 р.** Затвердження 4-ї багаторічної робочої програми Альпійської конференції на період 2023-2030 рр.

Декларації до Альпійської Конвенції

Клімат

Climate change

- 🌍 Температура в Альпах зростає майже вдвічі швидше, ніж у решті північної півкулі. Підвищення температури майже на **+2 °C з кінця 19 століття** вже широко впливає на альпійське середовище. Ми спостерігаємо скорочення середовища існування ендемічних видів тварин і рослин, зміну доступності води (включаючи сніг), стрес для лісів, а також підвищений ризик і непередбачуваність природних небезпек. Ці зміни впливають майже на всю діяльність людини.
- 🌍 Як і всюди в Європі, транспорт і будівлі є одними з основних джерел викидів парникових газів. Альпійська конвенція розглядає пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію до них як інтегровану, наскрізну тему. Існують рішення для боротьби зі зміною клімату, які можуть сприяти сталому майбутньому та високій якості життя в Альпах.
- 🌍 **Protocols and Declarations: Declaration of Innsbruck “Climate neutral and climate resilient Alps 2050” (2019) and Declaration on Climate Change (2006)**

Альпійська кліматична рада

Австрія

- 🌍 Альпійська кліматична рада (*Alpic Climate Board*), заснована XIV Альпійською конференцією в 2016 році, вона спрямовує та об'єднує кліматичні дії в рамках Альпійської конвенції.
- 🌍 Рада розробила проект Альпійської кліматичної цільової системи до 2050 року, прийнятої XV Альпійською конференцією в рамках Декларації Інсбрука «Кліматично нейтральні та стійкі до клімату Альпи 2050» та Плану дій щодо клімату 2.0, прийнятого XVI Альпійською конференцією. Шляхи реалізації, тобто послідовності короткострокових і середньострокових заходів у десяти різних сферах діяльності, визначених у тісній співпраці з іншими тематичними робочими органами Альпійської конвенції та подальшими експертами, лежать в основі Плану дій.

Green Alps

Green Alps

- Знамениті покриті снігом вершини Альп швидко зникають, на зміну їм приходить рослинний покрив. Цей процес називається "озелененням", його, як вважають вчені, прискорили зміни клімату. Висновки дослідників було зроблено на підставі аналізу супутникових знімків одного гірського хребта, зроблених протягом 38 років. Сабіна Румпф з Університету Базеля, одна з авторів дослідження, зізналася, що вчені «були здивовані, виявивши таку масштабну тенденцію до озеленення».
- Озеленення** - процес, добре відомий в Арктиці, але донедавна його не вивчали у великих гірських регіонах. Разом з тим, обидва полюси та гірські хребти нагріваються швидше, ніж інші регіони планети, тому вчені очікували наслідки, які можна співставити. У ході дослідження вивчали регіони на висоті 1700 метрів над рівнем моря. З цього переліку виключили лісові масиви та льодовики.
- Дані, що охоплюють проміжок з 1984 по 2021 рік, показали, що **влітку сніг не покриває 10% території, що вивчається**. Сабіна Румпф підкреслює, що супутникові знімки можуть лише показати відсутність або наявність снігу, першим сигналом його відступу є зменшення товщини снігового покриву, що не можна побачити із космосу. Далі вчені порівняли кількість рослинності, використовуючи аналіз довжини хвилі, щоб визначити кількість присутнього хлорофілу, і виявили, що **зростання покриття рослинами збільшилося на 77% досліджуваної зони**.

Green Alps

- ❏ Цей процес має кілька негативних наслідків. По-перше, більша частина питної води походить зі снігу, що тоне. Якщо вода не зберігається у сніговій товщі, вона швидше “зникає” через річки. По-друге, це призводить до порушення середовища проживання видів, адаптованих до альпійського довкілля. Зникнення снігу також завдає удару по індустрії туризму, яка є **ключовою економічною зоною регіону**.
- ❏ Вчені відзначають, що озеленення Альп може сприяти поглинанню вуглецю. Але **петля зворотного зв'язку**, швидше за все, призведе до посилення процесу глобального потепління та танення вічної мерзлоти.
- ❏ Сніг відбиває близько **90% сонячної радіації**, рослинність поглинає і виділяє назад у вигляді тепла, що, в свою чергу, ще більше прискорює потепління, танення снігу і зростання рослинності. **Що буде з Альпами далі, поки важко спрогнозувати.**

Протоколи до Альпійської Конвенції

Spatial planning

- 📍 Простір - це обмежений ресурс, необхідний для різних цілей. Особливо це стосується Альп, де для поселення людини придатно менше **20% поверхні**. Решта території занадто крута, занадто висока або занадто віддалена. Координація цих вимог у сталий спосіб є ключовою і має здійснюватися через кордони та сектори країн. Сильний, цілеспрямований міжсекторальний підхід необхідний для вирішення зростаючої кількості наскрізних проблем просторового та сталого розвитку в альпійському просторі.
- 📍 Так, Договірні Сторони Альпійської конвенції визначили спільну мету «**забезпечення економного і раціонального використання земель і здорового, гармонійного розвитку всього регіону**». Особлива увага повинна бути приділена природним небезпекам, уникненню недостатнього та надмірного використання, а також збереженню або відновленню природних середовищ існування шляхом ретельного роз'яснення та оцінки вимог до землекористування, попереднього інтегрального планування та координації вжитих заходів»
- 📍 **Protocols and Declarations: Spatial Planning and Sustainable Development Protocol**

Робоча група з просторового планування та сталого розвитку Німеччина

- 🌐 Простір є обмеженим ресурсом і підлягає різноманітним вимогам використання, що особливо стосується Альп. Узгодження цих вимог є ключовим і міжсекторальним завданням, яке необхідно розглядати поза кордонами країн. Тому **Протокол «Просторове планування та сталий розвиток»** Альпійської конвенції розглядає цю тему. Потужний і цілеспрямований міжсекторальний підхід необхідний для вирішення зростаючої кількості наскрізних проблем у просторовому розвитку та зміцнення сталого розвитку альпійського простору.
- 🌐 З метою започаткування нової динаміки просторового планування в альпійській зоні у 2015 році в рамках головування Німеччини було створено *експертну групу* «Просторове планування та сталий розвиток», яка діяла до 2019 року.

Робоча група з просторового планування та сталого розвитку

- 🌐 Усвідомлюючи важливість просторового планування для сталого розвитку, XVI Альпійська конференція створила *Робочу групу з просторового планування та сталого розвитку*, яка спирається на роботу попередньої експертної групи, а також на Цільову систему альпійського клімату до 2050 року, Територіальний порядок денний ЄС до 2030 року та Цілі сталого розвитку ООН.
- 🌐 У своєму першому мандаті Робоча група розробила оціночне дослідження транскордонного просторового розвитку та зробила висновки щодо альпійських міст та впровадження шляхів для досягнення альпійських кліматичних цілей до 2050 року. Це також включало тісну співпрацю з Робочою групою з охорони ґрунтів.

Natural hazards

Natural hazards

🌍 Суворі і різноманітні ландшафти характерні для Альп і є частиною їх привабливості. У той же час вони завдають населенню Альп низці природних небезпек. Ці небезпеки потенційно можуть поставити під загрозу людську діяльність і життя, вони стають все частішими через зміну клімату. Збільшується кількість і масштаби повеней, каменепадів, зсувів, лавин та інших природних небезпек. Тому важливо підвищувати обізнаність серед громадськості а також обмінюватися та координувати заходи між альпійськими державами. Шкода, спричинена природними небезпеками, повинна бути попереджена та обмежена за допомогою заходів, які є ефективними, не завдаючи значного впливу на ландшафти та екосистеми.

🌍 **Protocols and Declarations: Mountain Forest Protocol, Spatial Planning and Sustainable Development protocol, Soil Conservation Protocol, Transport Protocol**

Робоча група з природних небезпек Австрія

- 🇪🇺 Робоча група з природних небезпек Альпійської конвенції (PLANALP) була створена для розробки спільних стратегій, спрямованих на запобігання природним небезпекам в Альпах, а також для обміну думками щодо стратегій адаптації. Масштаби шкоди, завданої такими небезпеками, постійно зростають, а причини добре відомі. Тому заходи, узгоджені для всього альпійського регіону, необхідні, а в деяких областях вони терміново необхідні.
- 🇪🇺 Після руйнівних лавин і повеней 1999 р. Альпійська конференція призначила Робочу групу для розробки спільних стратегій і напрямків діяльності на рівні сторін Альпійської конвенції. На основі рекомендацій цієї робочої групи на VIII Альпійській конференції у 2004 р. міністрами було створено PLANALP. Мандат PLANALP охоплює як формулювання стратегічних концепцій інтегрованого управління ризиками проти природних небезпек, так і скоординовану реалізацію подальших заходів.
- 🇪🇺 Тема природних небезпек розглядається в **Протоколі про просторове планування та сталий розвиток**, але також згадується в інших протоколах. Поточна Багаторічна робоча програма на 2023-2030 роки стосується стихійних лих у рамках пріоритетного напрямку 2: Вжиття амбітних кліматичних заходів.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Biodiversity & Nature Conservation

- 🌿 В Альпах виявлено понад **30 000 видів тварин і 13 000 рослин**. Майже **30% альпійської зони охороняється**, але багато видів кочують на більші відстані. Екологічні коридори та «сходинки» мають вирішальне значення для забезпечення цих переміщень. Причому важливо, щоб вся територія залишалася водопроникною і придатною для життя всіх видів.
- 🌿 Великі хижаки (вовк, ведмідь і рись) і дикі копитні (козероги, сарни, благородні олені тощо) є важливою частиною альпійських ландшафтів та екосистем, але водночас вони можуть вступати в конфлікт з людською діяльністю, такою як скотарство, лісове господарство та полювання. Стале управління дикою природою вимагає збалансування та гармонізації цих та інших інтересів. Необхідно шукати збалансовані рішення у співпраці з усіма залученими сторонами (стаття 2, 2f Рамкової конвенції).
- 🌿 **Protocols and Declarations: Nature Protection and Landscape Conservation Protocol, Declaration of the XVI Alpine Conference on the Protection of Mountain Biodiversity and its Promotion at International Level**

Рада з альпійського біорізноманіття

Італія

- 📍 XV Альпійська конференція визнала ключову роль збереження біорізноманіття, створивши **Раду з альпійського біорізноманіття**. Під час свого мандату на 2019-2021 роки метою Ради було *проведення аналізу відповідних стратегій біорізноманіття та ландшафту, керівних принципів та політичних рекомендацій для альпійських країн* включаючи Конвенцію про біологічне різноманіття та відповідне законодавство ЄС і стратегії біорізноманіття, а також результати останніх досліджень. Крім того, Раді було доручено розробити систему пріоритетів і завдань для спільних дій, у тому числі у сфері екологічної мережі.

Цілі Ради з альпійського біорізноманіття

- 🌐 Сприяти обізнаності та знанням про гірське біорізноманіття та його специфіку на міжнародному та національному рівнях, а також підтримувати його інтеграцію в міжнародну та національну політику.
- 🌐 Сприяти досягненню європейських цілей з біорізноманіття в Альпах та реалізації Стратегії ЄС з біорізноманіття до 2030 року
- 🌐 Сприяти впровадженню двох напрямків біорізноманіття Плану дій щодо клімату 2.0: 1) «Захист та управління вразливими та специфічними для альпійських гір ландшафтами та екосистемами» та 2) «Посилення транскордонного співробітництва та екологічного зв'язку».
- 🌐 Підтримати зусилля з відновлення глобальної екосистеми в Альпах і підвищити авторитет Альп як зразкового регіону в цій галузі.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Робоча група з питань великих хижаків, диких копитних і соціуму Словенія

- ❶ Основною метою Робочої групи з питань великих хижаків, диких копитних тварин і соціуму (WISO), створеної X Альпійською конференцією в 2009 році, є пошук рішень для управління великими хижаками і дикими копитними як в гармонії з суспільством, так і на основі комплексного підходу. Робоча група виходить за рамки суто екологічного підходу і прагне також збалансовано розглядати економічні та соціальні аспекти.
- ❷ Завдання Робочої групи узгоджуються з **Протоколом про охорону природи та ландшафтів** Альпійської конвенції та підтримують зусилля Договірних Сторін щодо захисту видів диких тварин і рослин, їх різноманіття та середовищ існування.

Цілі робочої групи WISO

- 🗣️ Сприяти обміну між членами Робочої групи інформацією, науковими даними та досвідом для підтримки процесів прийняття рішень, а також координації управлінських дій для великих хижаків
- 🗣️ Оновлювати програми дії на європейському, міжнародному та національному рівнях (публікація досліджень, політичні рішення, заяви про великих хижаків)
- 🗣️ Обмінюватися наявними/застосовуваними методами моніторингу та даними про великих хижаків, що лежать в основі розуміння життєздатності популяцій кожною Договірною Стороною.
- 🗣️ Порівнювати використання та тлумачення вимог Бернської конвенції та Директиви Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про збереження природних середовищ існування та дикої фауни і флори (Директива про оселища) щодо управління великими хижаками
- 🗣️ Обмінюватися найкращими прикладами практики щодо адаптації управління дикими копитними тваринами до присутності великих хижаків, залучивши ширше коло експертів/зацікавлених сторін до таких обговорень.

Природоохоронні території в Альпах

Природоохоронні території в Альпах, Швейцарія

- Природоохоронні території займають тією чи іншою мірою **до 14% її площі**. І при цьому є один-єдиний повноцінний заповідник - **Швейцарський національний парк** або **парк Енгадін**, створений в **1914 р.** на південних схилах долини Енгадін. Це **перший в Центральній Європі альпійський національний парк**, до того ж створений в місцевості, інтенсивно освоєній людиною. У 1979 році він був включений до списку біосферних резерватів ЮНЕСКО разом з **італійським національним парком Стельвіо**, що примикає до нього.
- В Парку на площі понад **172 кв.км** охороняються унікальні природні комплекси Ретійських Альп - гірські ялинові ліси, альпійські та субальпійські луки, а також численні озера та пустоші, причому майже **половина цієї території - вторинні ліси, відтворені після припинення господарської діяльності людини**. Фауна парку дуже багата - понад **60 видів ссавців** (у тому числі альпійський гірський козел, сарна, кам'яна куниця, альпійський сурок, рись, бурий ведмідь та інші), близько **100 видів птахів**, а також близько **70 видів земноводних**, у тому числі ендемічний альпійський тритон. При тому що охороняється тут буквально все (штраф може бути виписаний навіть за гучні звуки!), по території прокладено 21 пішу екскурсійну стежку загальною довжиною близько 80 км. У межах Парку заборонено переміщення велосипедами.

Природоохоронні території в Альпах, Австрія

- 🌿 Природоохоронні території займають близько **8%** території країни. В Альпах розташовані:
- 🌿 Національний парк Високий Тауерн площею 1.856 км² (1981 р.)
- 🌿 Національний парк Калькальпен площею 208 км² (1997 р.)
- 🌿 Національний парк Гезойзе площею 111 км² (2002 р.)
- 🌿 Біосферний заповідник Гросс-Вальзерталь площею 192 км² (2000 р.)
- 🌿 Біосферний заповідник Зальцбург Лунгау та прилеглий Каринтійський Нокберге площею 1489 км² (2012 р.)
- 🌿 Зона дикої природи Дюрренштайн-Лассінталь площею **17 км²**, що розташована на кордоні Нижній Австрії з Штирією, вважається **найбільшим буковим пралісом в Альпах**, який розвивався абсолютно безперешкодно упродовж 500 років. У липні 2017 року територію дикої природи Дюрренштайн-Лассінталь було оголошено ЮНЕСКО об'єктом Всесвітньої спадщини.

Природоохоронні території в Альпах, Австрія

 Зона дикої природи Дюрренштайн-Лассінталь площею **17 км²**, що розташована на кордоні Нижній Австрії з Штирією, вважається **найбільшим буковим пралісом в Альпах**, який розвивався абсолютно безперешкодно упродовж 500 років. У липні 2017 року територію дикої природи Дюрренштайн-Лассінталь було оголошено ЮНЕСКО об'єктом Всесвітньої спадщини.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Mountain Agriculture

🌍 Гірське сільське господарство становить основу життя в Альпах. Це забезпечує життя гірським людям. Він забезпечує харчуванням. Формує альпійські ландшафти. Вона зберігає традиції та знання. Однак гірське сільське господарство стикається з численними проблемами. Перш за все, складними є природні умови та структура альпійської території. Альпи характеризуються обмеженою доступністю орних земель, крутими схилами, що робить сільське господарство особливо трудомістким, і дефіцит інфраструктури у віддалених районах. У той же час тенденції депопуляції, що характеризують гірські райони на користь міст і рівнинних земель, створюють додаткове навантаження на альпійське землеробство.

🌍 У статті 2, 2g Рамкової конвенції зазначено, що загальною метою гірського сільського господарства є «збереження управління землею, яка традиційно обробляється людиною, а також збереження та розвиток системи землеробства, яка відповідає місцевим умовам і є екологічно сумісною, беручи до уваги менш сприятливі економічні умови» **Article 2, 2g of the**

🌍 Protocols and Declarations

- [Mountain Farming Protocol](#)
- **Declaration on Mountain Farming (2011) - available in [German](#), [French](#), [Italian](#), and [Slovenian](#)**

Основні цілі робочої групи з гірського сільського господарства...

- 🗣️ Визначення майбутньої ролі гірського сільського господарства в стійких продовольчих системах з врахуванням тваринництва.
- 🗣️ Визначення нових можливостей для гірських територій з точки зору сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва та підходів до управління, які сприяють або вже відповідають екологічному переходу та циркулярній економіці.
- 🗣️ Розуміння того, які фізичні, соціальні чи демографічні ризики загрожують гірському сільському та лісовому господарству та які дії слід вжити.
- 🗣️ Оцінка впровадження технічних та технологічних інновацій у малих та середніх фермерських господарствах та лісовому господарстві, спрямованих на хороший баланс інновацій та традиційних практик, ефективне використання ресурсів та сприяння скороченню викидів парникових газів або збільшенню поглинання парникових газів.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Forests

- 🌳 Понад 40% альпійської площі вкрито лісами. Цей показник зростає через занедбаність деяких оброблюваних площ і через підвищення температури. Ліси – це поглиначі вуглецю. Вони не тільки постачають деревину як будівельний матеріал, але й є джерелом відновлюваної енергії. Вони є відмінним елементом альпійського ландшафту і забезпечують природний захист від лавин, повеней та інших катаклізмів. Ліси також виконують важливу рекреаційну функцію.
- 🌳 Таким чином, при сталому управлінні вони виконують багато важливих функцій: збереження ґрунтів, захист від стихійних лих, відновлювані джерела сировини, джерела енергії, можливості працевлаштування, пом'якшення наслідків зміни клімату, збереження екосистем та захист альпійських ландшафтів (ст. 2, 2h Рамкової конвенції).
- 🌳 **Protocols and Declarations: Mountain Forest Protocol**

Робоча група з гірського сільського господарства та гірського лісового господарства

- 🗣️ Робоча група з гірського сільського господарства та гірського лісового господарства була створена XV Альпійською конференцією у 2019 році. Вона відповідає трьом пріоритетам нової багаторічної робочої програми Альпійської конвенції на 2023-2030 роки: **«Збереження та оцінка альпійського біорізноманіття та екосистем»**, **«Вжиття амбітних кліматичних заходів»** та **«Забезпечення хорошої якості життя для людей в Альпах»**.
- 🗣️ Протягом останніх кількох років Робоча група сприяла конкретному введенню в експлуатацію **Цільової системи альпійського клімату до 2050 року**, зосередженої на впровадженні адаптованого до клімату гірського сільського господарства та сталого управління гірськими лісами. Інша увага була зосереджена на визначенні нових зв'язків та взаємодій між сталим гірським сільським господарством, сталим управлінням гірськими лісами, туризмом та біорізноманіттям в альпійському контексті, а також на розвитку сталого міського господарства.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Tourism

📍 Близько 40% альпійських муніципалітетів демонструють значну туристичну діяльність. Отже, туризм є одним з основних джерел доходу в Альпах. Головним надбанням Альп є прекрасні ландшафти та різноманітна природна та культурна спадщина. Щоб захистити цю спадщину, необхідно прийняти збалансований підхід, заснований на сталому туризмі. Відчуття природи та повага до навколишнього середовища є головною увагою тут, із заохоченням використання альтернативних рішень мобільності. Крім того, потрібні нові бізнес-моделі для цілорічного туризму (стаття 2, 2і Рамкової конвенції).

📍 **Protocols and Declarations: Tourism Protocol**

Протоколи до Альпійської Конвенції Ґрунти

Soil conservation

- 🌱 Збереження ґрунтів має першорядне значення! Це особливо актуально для гірських регіонів, таких як альпійська зона, де ґрунти набагато вразливіші та знаходяться під загрозою зникнення через крутий рельєф, незначну потужність ґрунтових профілів та тривалий час формування. Ще однією проблемою для ґрунту в альпійських районах є зміна клімату, яка в гірських районах прогресує швидше, і це набагато помітніше, ніж в інших регіонах.
- 🌱 Здорові ґрунти є ключем до пом'якшення наслідків кліматичних змін та адаптації до них, збереження біорізноманіття та досягнення продовольчої безпеки. Однак щодня втрачається величезна кількість здорових ґрунтів. Ця втрата значною мірою спричинена антропогенним впливом. Це особливо важливо в Альпах, де доступність ґрунтів особливо обмежена.
- 🌱 Родючість ґрунту та уникнення деградації є базовими передумовами високої якості життя.
- 🌱 **Protocols and Declarations: Soil Conservation Protocol**

Soil conservation

- 🌱 Будучи живою сполучною ланкою між рослинним покривом і геологічним середовищем, ґрунт формує “шкіру” нашої планети. Суцільна гірська підстилаюча порода, біосфера, атмосфера і гідросфера перекриваються в ґрунтах. У порівнянні зі шкірою людського тіла, цей шар ґрунту в рази тонший і надзвичайно вразливий.
- 🌱 Ґрунт є обмеженим ресурсом і не відновлюється протягом кількох поколінь життя людини. Ґрунт надає численні екосистемні послуги, необхідні для життя людини, він є основою для широкого спектру людської діяльності. Незважаючи на своє величезне значення для життя рослин, тварин і людини, ґрунт є середовищем, якому приділяється занадто мало уваги. Наприклад, величезна кількість організмів ґрунту все ще значною мірою невідома. Жменька ґрунту містить більше живих організмів, ніж людей, що живуть на землі.

Робоча група з охорони ґрунтів

Австрія

- 🌱 Здоров'я ґрунтів є ключем до пом'якшення наслідків зміни клімату, збереження біорізноманіття та досягнення продовольчої безпеки. Однак щодня втрачається величезна кількість площ родючих ґрунтів. Ця втрата спричинена не лише природними небезпеками, але й значною мірою спричинена діяльністю людини. Це особливо важливо в Альпах, де доступність до ґрунтів є особливо обмеженою. Родючість ґрунту та уникнення деградації є базовими передумовами високої якості життя.
- 🌱 Так, Договірні Сторони Альпійської конвенції взяли на себе зобов'язання «зменшити кількісну та якісну шкоду ґрунтам, зокрема шляхом застосування методів сільського та лісового господарства, які не завдають шкоди ґрунту, шляхом мінімального втручання в ґрунт та землю, боротьби з ерозією та обмеженням ущільнення ґрунту» (Рамкова конвенція ст. 2, 2d).

Робоча група з охорони ґрунтів

- 🌱 Робоча група сприяє охороні та покращенню стану альпійських ґрунтів. Спираючись на результати попередніх мандатів, Робоча група має сприяти заходам, визначеним у «**Довгостроковому плані дій з імплементації положень та декларацій щодо охорони ґрунтів у специфічному контексті альпійського регіону**». Основна увага на поточному етапі приділяється економічному та розсудливому використанню ґрунтів у Альпах і захисту боліт.
- 🌱 З огляду на поточні кризи, такі як кліматична криза, пандемія, **а останнім часом і війна в Україні**, більша самозабезпеченість продуктами харчування та кормами регіонального виробництва, перехід на відновлювані джерела енергії, а також постійний попит на землю для життя, роботи, туризму та торгівлі відбуваються ще швидшими темпами. Ці події значною мірою впливають на ґрунти альпійського регіону та активізують різні інтереси землекористування, а також виникнуть конфлікти.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Робоча група по транспорту Франція

- Першою метою **Транспортного протоколу** Альпійської конвенції є «*проведення сталої транспортної політики, яка зменшить негативні наслідки та ризики, пов'язані з внутрішньоальпійським та трансальпійським транспортом, до рівня, який не завдає шкоди людям, флорі та фауні, їхньому середовищу та середовищу існування*» (стаття 1 (а)). «Сприяння сталому транспорту» також є одним із шести пріоритетів, визначених у Багаторічній робочій програмі Альпійської конвенції на 2017-2022 роки, з метою відокремлення економічного зростання від постійно зростаючого попиту на транспорт.
- Спочатку була створена Робоча група з питань транспорту для розробки та узгодження Транспортного протоколу Альпійської конвенції, який був прийнятий **у 2000 році**. З тих пір Робоча група продовжувала свою діяльність протягом більш ніж 20 років, охоплюючи багато різних аспектів і вирішуючи проблеми сприяння сталому перевезенню людей і товарів в Альпах.

Робоча група по транспорту

- 🚌 Останніми роками основними напрямками діяльності Робочої групи були аналіз щоденної мобільності в Альпах після пандемії; оцінка потенціалу нових технологій для популяризації сталого транспорту; політика сталої мобільності в Альпах; а також оновлений звіт про стан застосування Директиви EuroVignette в альпійському периметрі. Крім того, Робоча група з питань транспорту також регулярно обмінюється інформацією з різними органами роботи з транспортом в Альпах, такі як EUSALP AG4 та Цюрихський процес. Співпраця з останньою була поглиблена, і у своєму мандаті на 2023-24 роки Робоча група з питань транспорту візьме на себе деякі завдання, раніше покладені на Робочу групу EnvALP в рамках Цюрихського процесу.

Робоча група по транспорту

- 📍 XVII Альпійська конференція, що відбулася в жовтні 2022 р., доручила Робочій групі з питань транспорту поставити новий набір завдань, які відображають найактуальніші та найактуальніші сфери діяльності щодо сталого транспорту в Альпах. Зокрема:
- 📍 Провести глибоке дослідження зв'язків між транспортом і регіональним розвитком.
- Оцінити необхідні рамкові умови для створення безвикидних пілотних маршрутів для легкових автомобілів, вантажних автомобілів та автобусів разом з відповідною інфраструктурою для зарядки
- Оцінити реалізацію енергетичного переходу в трансальпійській логістиці.
- Оцінити потенціал комбінованого транспорту для модального зсуву у вантажних перевезеннях, що перетинають Альпи.

Протоколи до Альпійської Конвенції

Енергія

Energy

- Ⓜ Енергія є основою практично всієї діяльності людини. У часи зміни клімату заміна викопного палива відновлюваними джерелами енергії має першорядне значення. Альпи традиційно були великим виробником гідроелектроенергії. Вони також отримують користь від сильної сонячної радіації, а їхні ліси є джерелом біомаси. Однак доступних земель в Альпах мало, а виробництво енергії може мати негативний вплив на природу та ландшафт, а також на інші види людської діяльності, такі як гірське сільське господарство.
- Ⓜ Тому необхідно застосовувати збалансований і обережний підхід до розробки або модернізації місць виробництва енергії в Альпах. Виробництво відновлюваної енергії має йти пліч-о-пліч зі збільшенням економії енергії та ефективності, особливо для транспорту та будівель.
- Ⓜ Відповідно до своїх загальних зобов'язань Договірні Сторони зобов'язалися вжити заходів, пов'язаних з енергетикою, з метою *«впровадження методів виробництва, розподілу та використання енергії, які зберігають сільську місцевість та є екологічно сумісними, а також сприяти енергозберігаючим заходам»* (ст. 2 Рамкової конвенції).
- Ⓜ **Protocols and Declarations; Energy Protocol**

Декларації до Альпійської Конвенції

Зелена економіка

Green Economy

- 🌱 Протягом останніх кількох років екологізація економіки в Альпах стала пріоритетом у різних секторах. Це стосується процесу трансформації альпійських економік у бік низьковуглецевої, ресурсоефективної, екологічно та соціально стійкої моделі. Ця трансформація вимагає зміни парадигми сучасного розуміння взаємозв'язку між економікою, навколишнім середовищем і людьми, а також способу здійснення економічних процесів. Таким чином, зелена економіка - це цілісний підхід, який намагається охопити всі сектори економіки та суспільства, щоб узгодити економічні інвестиції зі збереженням навколишнього середовища та соціальним захистом.
- 🌱 Альпи, з їхніми специфічними проблемами та унікальними ресурсами, мають потенціал функціонувати як лабораторія для того, щоб побачити зелену економіку в дії, а також поширити її за межі своїх кордонів.
- 🌱 **Protocols and Declarations: Declaration on Fostering a sustainable economy in the Alps (2016)**

Декларації до Альпійської Конвенції Населення і культура

Population and Culture

- 🌐 Перше загальне зобов'язання в рамках Рамкової конвенції (ст. 2, 2а) зосереджується на населенні та культурі. Вона ставить за мету «поважати, зберігати та сприяти культурній та соціальній незалежності корінного населення та гарантувати основу для його рівня життя, зокрема екологічно безпечного поселення та економічного розвитку, а також сприяти взаєморозумінню та співпраці між альпійським та позаальпійським населенням».
- 🌐 Виходячи з цього зобов'язання, Декларація про населення і культуру була прийнята в 2006 році. Багаторічна робоча програма на 2017-2022 роки знову визначає альпійське населення як пріоритет у діяльності Альпійської конвенції.
- 🌐 **Protocols and Declarations: Declaration Population and Culture**

Population and Culture

- 📍 В Альпах проживає понад 14 мільйонів людей. Всього 150 років тому альпійська популяція становила приблизно половину нинішньої чисельності. Сьогодні в Альпах відбуваються два явища: загальне зростання населення і депопуляція певних територій. Люди, як правило, живуть у легкодоступних гірських долинах з доступом до роботи, освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг. Ми також помічаємо нові тенденції чисельності населення, такі як прибуття «нових горян» (RSA5). Зміни чисельності населення також впливають на навколишнє середовище і традиційний альпійський ландшафт.
- 📍 Альпи багаті культурами і мовами, які впливають на економічну діяльність регіону. Альпійське населення відіграє важливу роль у підтримці альпійських традицій, одночасно сприяючи прогресу та інноваціям.

Quality of life

- 🌍 Екологічне значення Альп для значної частини Європи змушує шукати баланс між охороною навколишнього середовища та економічним розвитком, а також соціальним добробутом альпійських мешканців. Альпи одночасно є однією з найменш густонаселених частин Європи і одним з найбільш густонаселених гірських регіонів світу. Крім того, як гірська місцевість, вони характеризуються дуже різними умовами життя та очікуваннями своїх мешканців - залежно від того, чи зосереджені вони на міських центрах, приміських районах чи сільських районах, які можуть бути дуже віддаленими.
- 🌍 Умови життя мешканців виходять за рамки економічних результатів і рівня життя. Ось чому концепція якості життя, яка також включає особисте сприйняття людей, а також культурні та ціннісні системи суспільства, знаходиться на передньому краї державної політики та мислення про сталий розвиток.

Quality of life

- 📍 Ландшафтне різноманіття Альп, яке зумовлене природними умовами та соціальним розвитком, відкриває можливості для альпійських мешканців зараз і в майбутньому. Однак вони також формуються такими викликами, як клімат або демографічні зміни, що ще більше ускладнює створення єдиного уявлення про таку складну концепцію, як якість життя. Тим не менш, поняття якості життя лежить в основі державної політики і стало одним **із трьох пріоритетів** Багаторічної робочої програми Альпійської конвенції на 2023-2030 роки.
- 📍 Політика, спрямована на підвищення якості життя, ставить на перший план суспільні інтереси. Альпи можуть запропонувати своїм мешканцям високу якість життя, але щоб отримати від цього вигоду, ми повинні зрозуміти, що робить кожен район унікальним і що означає якість життя для мешканців.
- 📍 **Protocols and Declarations**
 - [Declaration Population and Culture](#)

Спеціальна робоча група з підготовки 10-ї доповіді про стан Альп

- 📍 Кожні два роки Альпійська конвенція публікує **Доповідь про стан Альп (RSA)**, поглиблений аналіз тем, що мають особливе значення для Альп. Звіти є результатом колективної роботи міжнародної команди, і вони розглядають екологічні, економічні або соціальні теми в масштабі всієї Альпійської області, не втрачаючи уваги до ситуації в кожній альпійській країні. Такий підхід, разом з досвідом делегатів від Договірних Сторін і Спостерігачів, дозволяє поєднувати науку і політику, допомагаючи визначити альпійську динаміку, а також пропонувати загальні рекомендації або пропозиції щодо дій. Для виконання цього важливого і амбітного завдання XVII Альпійська конференція створила спеціальну робочу групу RSA 10 для розгляду теми якості життя в Альпах.